

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$4.00 na leto, \$2.00 za pol leta in \$1.00 za tri mesece; Chicago \$5.50 na leto, \$2.75 za pol leta, \$1.40 za tri mesece, in za inozemstvo \$7.00.

Naslov na vso, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2687 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.50, and foreign countries \$7.00 per year.

Datum v oklepaju n. pr. (Maja 30-19) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovito jo pravilno, da se vam ne ustavi list.

JUNKERSTVO NA JAPONSKEM JE PREJELO HUD UDAREC.

Svet napreduje počasi, toda napreduje kljub nazadnjaškim slami, k se povsod ustavljajo napredku. Japonski militaristi niso verjeli nikdar, da je mogoče na Japonskem omajati tla izvoljeni kasti. Danes delajo japonski militaristi dolge obzore, si manejo svoje oči in vprašujejo, če se je res moč japonskega junkerstva drobi. Liberalni elementi vriskajo veselja, da je tajni svet nadomestil vojaške oblasti s civilnimi v nekaterih krajih.

Prva taka sprememba se je izvršila v Kvantungu, železnica v južnem Mandžuriju pride pod civilno upravo in vojaška straža je podrejena civilnemu guvernerju. Militaristi so vsled teh odredb silno vznemirjeni in sodijo, da so to znamenja, da tudi Koreja in Formoza dobiva civilno upravo. V liberalnem taboru pa vidijo, da prihaja čas, ko bo japonska kolonialna politika popolnoma prosta vpliva militaristične klike.

Liberalci sodijo, da je zrušenje kajzerizma v Centralni Evropi povzročilo padec japonskega junkerizma. Japonski militarizem je bil izdelan po pruskem militarizmu. Pred tridesetimi leti je bilo v nemških in avstrijskih polkih veliko japonskih oficirjev, ki so tam vežbali in študirali militaristično organizacijo. Ti oficirji so se vrnili domov in organizirali armado po pruskem sistemu. Vanjo so prinesli tudi pravi junkerski duh, katerega so se navzeli, ko so študirali organizacijo nemške in avstrijske armade.

Liberalci pravijo, če bi se bil sedaj tajni svet ustavljal tem spremembam, da bi se njemu in višji zbornici tako omajala tla, da bi mogoče za vedno izginila.

Na Japonskem se niso le probudili delavci, ampak tudi industrijalci in trgovci so spoznali, da je aroganca junkerjev postala neznosna. Javno so kritizirali napake, ki so jih napravili militaristi v Sibiriji in ki so povzročile, da Američani niso hoteli z njimi sodelovati.

Junkerstvo na Japonskem je dobilo prvi sunek, ki pomeni, da junkerji ne pridejo nikdar več do moči, ki so jo imeli. In kadar se prične drobiti moč privilegirane kaste, se ta moč drobi dalje, dokler od te moči prav nič ne ostane. Japonski junkerji se seveda ne bodo umaknili brez boja. Skušali bodo, da si pridobijo staro moč in vpliv. Ali njih trud je zastoj, kajti zakon narave je tak, da se vse razvija v popolnejše in boljše forme. Napredka niso mogli zadržati pruski junkerji in zadržali ga ne bodo japonski militaristi.

DEMOKRATJE VRAČAJO ŠILO ZA OGNJILO.

Dokler so imeli demokratje večino v kongresu, so republikanci kaj radi očitati demokratom, da so pacifisti in da so zakrivali, da ni bila dežela pripravljena za vojno. Ti očitki so igrali v zadnjem jesenskem volilnem boju tudi glavno vlogo. Vsak kandidat, če mu je zmanjkalo stvarnih argumentov, je zalucal svojemu nasprotniku v obraz, da je pacifist. Republikanci so zmagali in imajo sedaj večino v obeh kongresnih zbornicah.

Demokratje, ki so podlegli v volilnem boju, sodijo, da so taki očitki zakrivali njih poraz.

Republikanci so izkoristili svojo zmago in so zbornice tako organizirali, kakor je seveda njim všeč. Demokratje so se v tem času spomnili, kaj so jim očitali republikanci v volilnem boju, pa so izjavili, da so republikanci na važna mesta v obeh zbornicah postavili moče, ki so nasprotovali vsem važnim vojnim odredbam. Vrnili so republikancem šilo za ognjilo.

Republikanci pa na te očitke niso držali križem rok in so zaklicali demokratom, da naj pogledajo sebe, preden komu kaj očitajo. Nasteli so zopet hitro vse demokrati, ki so imeli važna mesta v kongresu, ki so po njih mnenju nevarni pacifisti. Tako se ti očitki ponavljajo, dasiravno se mirova konferenca bliža koncu in je za ameriško ljudstvo sedaj najvažnejše vprašanje rekonstrukcije.

In zakaj ta prepri? Zakaj taki očitki? Demokratična stranka hoče dokazati, da so pravi patrijotje le v njenih vrstah, ravno to pa hoče republikanska stranka o sebi dopovedati amerškemu ljudstvu.

Zakaj je prišla revolucija v Evropi?

Piše Paul Wallace Hanna.)

(Dalje.)

Ni treba ponovno opisovati mezdre, v kateri se nahajajo angleške in francoske politične skupine. Medtem ko bi splošna revolucija rešila vse, grozi vsak pokus izolirane vstaje z beraštvom, kajti Amerika in Anglija ne bi več dajale kruha. Tako stoji politični socializem mirno na mestu, medtem pa boljševiška propaganda evete po vsej Evropi.

Potomeci bodo v zadregi, ko bodo čitali, kako so avtorji velike vojne in mešetarji miru trobili o "demokraciji" in zahtevali "vlado večine", kjerkoli je ljudstvo v skrajnem obupu grozilo z revolucijo z namenom, da si samo pomaga; ravnotako se bodo čudili naši potomeci, ko bodo čitali, kako so mirovni mešetarji hrupno pozdravili Orlanda, Paderewskega in Scheidemanna proti onim, kateri so zavrgli vero v demokratično prijateljstvo med praznimi, polpraznimi in polnimi želodeci. Edino v sovjetski Rusiji je bilo drugače. Lenin je bil edini, ki je priznal razredno vojno in da je on diktator v interesu demokracije — tiste demokracije, ki je še ni in ki je bila odložena tudi v Rusiji ob času njegove vlade. Vse druge vlade, ki so živele le s pomočjo bajonetov, niso hotele priznati te resnice, pač pa so predzno trdile, da so demokratične in da eksistirajo po volji narodov.

Nemški grof Hermann Keyserling je rekel leta 1914 po izbruhu velike vojne: "Ideologija entente bo triumfirala, pa naj zmagata kdor hoče. Vojna bo podrla militarizem, despotizem in tiranstvo; nemško ljudstvo, kakor ljudstva zavezniških držav, bo zahtevalo, da se vresniči obljuba, da vojna prinaša svobodo."

Preteklo je pet let. Kaj danes pravijo Nemci? Profesor Hermann Schumacher je izjavil pred kratkem v središču revolucionarnega vrtnca, v Berlinu sledeče: "Danes spoznavamo, da je bila svetovna vojna le zgodovinska preddoba velike dobe, v kateri se izvrši reorganizacija človeške družbe. Svet je danes politična praznina in v to praznino pride doba kaosa — stoletje vojne med dvema gospodarskima sistemoma. Razredna vojna je tukaj. Boljševizem je zgodovinski in ekonomski razvoj, ki pa ni socialističen. Svetovna vojna ni prinesla nacionalistične zmage ali zmage takozvane demokracije, kajti demokracija in militarizem sta fundamentalno zaščitnika kapitalističnega sistema industrije, na katerem je človeška družba trdno stonela leta 1916. Militarizem in demokracija, člana ene in iste buržoazne družbe, sta napadla drug drugega leta 1914 in po štirih letih vojne sta dosegla to, da sta oslabil drug drugega in to priložnost je izrabil socializem v Rusiji, da je ustanovil vlado proletarijata. Ravno ta nevarnost zdaj grozi Nemčiji in ostalemu civilni ziranemu svetu. Ententa lahko danes odpravi blokado, ali to ne bo rešilo Nemčije. Datí Nemčiji živila in vzeti njene ladje je brezpomembna gesta. Kdor hoče rešiti Nemčijo boljševizma, mora v polni meri vpostaviti njen kapitalistični industrijalni sistem; dokler je ta sistem v Nemčiji oslavljen, toliko časa je Nemčija izročena milosti in nemilosti nekaptalistične revolucije. Ali znanj je vsaka rešitev prepozna. Mir je prepozen in živčje je prepozen. Amerika, polna živih in dela — Anglija, dobro založena in Francija, dobro nasičena, je že prepojena z "boljševizmom."

Schumacher je lahko zagrižen nemški šovinist, toda njegove besede so zanimive. Človek, ki umira, ima včasih dobre vizije. Tudi ni vredno pobijati njegove trditve, da je "demokracija fundamentalni zaščitnik kapitalističnega sistema industrije," ako preuslišmo, kakšno demokracijo imamo danes in če si izbijemo iz glave tisto demokracijo, katera bi lahko bila — pa je ni. Mogoče enkrat pride.

Američani, ki verujejo v sila in ki malo premišljajo svojo zgodovino, nimajo razlogov za nasprotovanje manjšinskim diktaturam, če so te diktature sredstvo na predka. Priznana zgodovinska resnica je, da je le tretjina ameriških kolonistov izvedla revolucijo za neodvisnost in podpirala vojno proti Angliji. Ako bi bil

George Washington leta 1777 dal na splošno glasovanje predlog za revolucijo in vojno, bi ne bil nikdar prvi predsednik Združenih držav, kakor pravijo, da ne bi Lenin ostal več na krmilu, če bi danes uvedel plebiscit v sovjetski Rusiji. Sila in "demokracija" sta že dosegli čudeže, ali če hočeta obstati drug poleg druge, se morata večkrat zlasati. To delata danes.

(Nadaljevanje prihodnjic.)

DOPISI.

VAŽNO ZA DOPISNIKE.

Prva seja izvrševalnega odbora S. N. P. J. je sklenila, da dopisi ne smejo presegati ene kolone. Uredništvo nima pravico prelomiti tega zaključka.

Dopisniki, ki ne morejo obdelati predmeta v eni koloni, naj dopis razdelijo v poglavja, ki jih naj označijo s rimskimi števkami. Na pr. I, II in III. Tako zaznamovani dopisi pojdejo zaporedoma po poglavjih v list.

Collinsburg pri West Newton, Pa. — (Konec.)

Skoraj iz vseh delov širom Amerike prihajajo poročila, da delavci v raznih industrijskih podjetjih zahtevajo osemurni delavnik. To je popolnoma pravilno, kajti tudi delavec potrebuje par ur na dan za svoje razvedrilo in za čitanje. Toda, ako se ozremo na rudarje, kateri morajo delati v rudnikih globoko pod zemljo v vedni smrtni nevarnosti, v slabem zraku in velikokrat v vodi, lahko pridemo do zaključka, da so rudarji upravičeni do šesturnega delavnika. Nekateri stvari ne razumejo, ugovarjajo, češ potem bomo pa manj zaslužili, ako bomo manj časa delali. To je prazen izgovor, kajti gledati moramo, da imamo isti zaslužek za šesturno delo, kot ga imamo za osemurni delavnik, razumno da tolik, da se vsak rudar lahko pošteno preživi. Rojaki, ki ste zmožni angleščine v pisavi, pišite v glasilo organizacije U. M. W. of America v tem smislu, da naj rudarji zahtevajo šesturni delavnik, da bodo naši voditelji vedeli, da zahtevamo skrajšanje delavnega časa. Brez skrbi smete povzdati, da je delo v jamah trdo in nezdravo in sploh tako, da je na milijone ljudi na svetu, kateri bi niti eno uro ne delali v rudnikih. Ker so razni stroji za kopanje rude že toliko izpopolnjeni, da smo lahko brez strahu, da ne bo primanjkovali premoga in razne rude, tudi ako bi delali le štiri ure na dan. In s tem bi bilo veliko pomagano toliko tisočem in tisočem brezposelnih delavcev, kateri sedaj nimajo dela in ne zaslužka.

Kar se tiče delavskih razmer v tukajšnji okolici, so dobre in slabe. Dobre so v toliko, ker delamo zadnje čase vsaki dan. Pred nekaj časom smo delali le po 4 do 5 dni v tednu. Toda akoravno premogokopi obratujejo vsaki dan, se splošne delavske razmere niso nič zboljšale, kajti zaslužek je zelo majhen v primeru z današnjo draginjo in se delavec komaj skromno preživi s sedanjem zaslužkom. Prvi vzrok slabega zaslužka je, ker so vsi premogokopi prenapolnjeni z delavci in drugi, izredno slabi prostori. Ker se v tukajšnji okolici dela vsaki dan, je nekaka vaba za vse brezposelne delavce in radi tega jako silijo v te kraje, kat dela in zaslužka. Delodajalci so tega jako veseli, ker imajo dovolj delavcev na razpolago in seveda skoro vsakdo dobi delo. Radi tega delata dva moža v enem prostoru v katerem bi moral delati samo eden. Na zaslužku sta pa oba prikrajšana. Veliko je tudi prostorov, v katerih je jako slab strop in vedno in vedno pada kamenje na tla, katerega mora delavec največkrat premetati zastoj ali pa dobi jako slabo plačo za to delo. Potem so nekateri prostori jako mokri in v teh prostorih si delavci največkrat pokvarijo svoje zdravje. Ako se voda nahaja na tleh, se iste že lahko obvaruje z gumijastimi čevlji. Toda križ je, ako voda teče od stropa in v nekaterih prostorih teče voda od stropa, kot bi dež bil in da je delavec cel dan moker, kot bi delal cel dan zunaj ob najhujšem naliču. In v takih prostorih morajo delati dan na dan, dokler si ne nakopljejo bolezni, katera ga, ako ne spremi v prerani grob, spremlja in trpinči celo življenje. Delavci imenujejo to boleznen revmatizem in sreden je la-

hko oni, kateri še ni imel te bolezni. Iz tega lahko vsakdo razvidi, da rudarjem ni poslano z ročicami, kakor si nekateri mislijo. Ako pa kak kaj potoži in zahteva zboljšanja delavskih razmer, ga pa takoj nahrulijo z boljševikom in mu celo grozijo z deportacijo.

Omenim naj še nekaj glede konferenec sodrugov v zapadni Penna. Po mojem mnenju so delali popolnoma pravilno, ker zahtevajo zopetno združitev z A. S. P. MMorebiti so šli v svoji gorečnosti v nekaterih točkah nekoliko predaleč, toda v glavnem imajo popolnoma prav, ako je vsaj moje mnenje. Raditega ni treba nobene razburjenosti od strani eksekutive S. S. Z. Vprašam samo, kaj mora napraviti kakih dva tisoč sodrugov v stomiljonski državi? Radi tega bi bilo zelo uместno da se združimo in se držimo gesla "v slogi je moč."

Pozdrav vsem zavednim delavcem.

J. L.

Wasson, Ill. — Kar se tiče delavskih razmer v tukajšnji okolici so izredno slabe. Izmed 25 premogokopov obratuje komaj osem in še ti po dva ali pa celo en dan v tednu.

Premogari v rovu "Wasson Coal Co." št. 1. smo zastavkali 26. maja. V naslednjih vrsticah naj bo pojasnjena cela zadeva:

Nekako pred šestimi meseci je Hary Evanc Coal Co., premogokop št. 1 v "Equality" navidezno bankrotirala seveda z namenom da opehari delavce za približno osem tisoč dolarjev. Radi tega je organizacija U. M. W. of America, oziroma nje odborniki vložila tožbo proti Hary Evanc in drugim lastniki za izplačilo zapostale mezde delavcem. Za vsa imena družabnikov pri omenjeni premogarski družbi ne vem, vem le toliko da sta dva zeta M. Z. Wassona, lastnika premogokopa, v katerem smo zastavkali.

Po petmesečni obravnavi je sodišče končno razsodilo da mora družba izplačati zaostalo mezdo v najkrajšem času. Toda predno je sodišče izdalo svojo razsodbo je Hary Evanc dal pripraviti vse svoje imetje na M. C. Wassona z nakano, da mu ne pridejo do živca in da delavce opehari za omenjene tisočake? Na to je Hary Evanc vložil priziv na višje sodišče, ker so od njega zahtevali toliko poročila, kolikor mora plačati delavcem. Poročstvo je podpisal za njega M. C. Wasson, lastnik rova, v katerem smo sedaj na stavki.

Hary Evanc je delal nam delavcem že precej sitnosti, ker je prodajal delo raznim delavcem. Na ta način je prodal tudi nekemu Slovenceu delo, za kar se še danes lahko sramuje. Po več letnem takim biznesu je bil zasležen, obtožen, spoznan krivim, kaznovan in pregnan od tukaj.

Tak je položaj delavstva v tukajšnji okolici. Delavci v Wasson Coal Co. rov št. 1 smo stopili v stavko iz simpatije do delavcev v rovu Equality, da prisilimo izkoriševalce delavskega razreda, da se jim čimprej izplača pošteno zasluženi denar.

Razumno, da je vse meščansko časopisje na strani premogarskih baronov, ter nas imenuje vse, samo poštene delavce ne, ker se borimo za pravice naših bratov ter jih branimo, kalikor nam dopuščajo dane razmere. Tako se je pripetilo ko so delavci zastavkali 24. maja v Murphysboro, Ill. Delavci namreč niso bili sigurni radi njih plače, ker superintendent nima nobenega premoženja v Združenih državah in so zahtevali, da položi poročstvo. In ker on ni storil tega, so delavci zastavkali. Toda list "Daily Register" je takoj pisal, da so delavci, kateri stavkajo, boljševiki in da edino ti delajo nemir. Sicer imajo list vsi meščanski listi to navado, da psujejo vsakega poštenega delavca kateri se poteguje za svoje pravice z vsemi mogočimi imeni. In seveda s tem je rešen boljševizem.

V spominu so mi še besede, katere je izgovoril predsednik delavske stranke na shodu v Eldorado:

Zapri so Mooneya in še več drugih delavskih voditeljev. Vtaknili so jih za omrežje kot največje zločince. Toda zapri niso njih naukov in njih duh še živi med nami. Delavci širom sveta, organizirajmo se strokovno in politično, stopajmo z roko v roki skupno, ker le s tem dosežemo to, za kar se bojujemo. Evolu-

ja prihaja in mora priti in ne ustavijo jo naši nasprotniki ako se poslužujejo še takih sredstev. Na vzhodu se je pričelo žariti, kam se dani. Tja je obrnjena vsa naša pozornost. Upamo, da v dvajsetem stoletju zasije tudi nam solnce svobode.

Poročevalec.

Imperial, Pa. — Posebnih novic nimam poročati iz naše premogarske naselbine. Prvo, kar moram poročati, je vreme, katero je menda prišlo iz tira, ker že skoro celi mesec dežuje. Nekateri hočejo vedeti, da je mesec maj najlepši mesec v letu, letos bo pa menda najbolj deževen. Mogoče je pa nebeški kučegazda izročil vreme kakemu drugemu, kateri se nima nobene izkušnje, kako regulirati vreme in mesto solca pošilja dež na nas uboge zemljane. Na bo že kakor hoče, upanje imam, da bomo imeli še dosti lepega vremena.

Kar se tiče delavskih razmer, so se iste nekoliko zboljšale in premogokopi v tukajšnji okolici so pričeli obratovati s polno paro. Poleg tega je postal tudi premog boljši in je pričel rajje goriti, kot je prej. To se razvidi iz tega, ker aiso več tako izbirčni, kot so bili nekaj časa nazaj.

V tukajšnji okolici ni sedaj posebno težko dobiti delo, seveda kakšno, to je vprašanje. Kdor hoče biti črn kot premog, moker in mogoče dobiti še revmatizem, naj le pride sem. Delo dobi vsakdo gotovo, toda ne verujem, da bo zadovoljen?

Na društvenem polju tudi še precej dobro napredujemo, ker so se pričeli rojaki zavedati.

Kampanja za J. R. Z. tudi še precej dobro napreduje, akoravno so postali nekateri rojaki precej boječi in nekateri že celo obupali, ker vidijo, kako barantajo z našimi slovenskimi pokrajini in da se ne ozirajo na narodnostne principe prav nič.

V resnici je to precej slabo znamenje za nas, toda ne smemo se ustrašiti tega, ampak še tem pogumnejše iti na delo in delati po programu in načrtu JRZ., dokler ne bo naš narod rešen vseh pijavk in vsakega imperijalizma. Sedaj imamo že popoln dokaz, da, ako se sami ne bomo rešili in osvobodili, nas tudi drugi ne bodo. Vsklad gleda le na svoj lasten dobiček in lastno korist. To lahko izpoznamo iz zgodovine jugoslovanskih narodov. Stoletja in stoletja so bili zasluženi od Nemcev, Turkov in Madžarov. Kdo jih je osvobodil? Nihče drugi kot sami. Bodeljali so dolge in krvave boje stoletja in stoletja in marsikateri naš prednik je padel v teh bojih. In niso obupali akoravno so bili popolnoma zapuščeni.

Ravno tako moramo tudi mi pomenati naše prednike in tem intenzivnejše delovati, čim hujši odpor bodo pokazali naši nasprotniki. Ne smemo obupati in puške vreči v koruzo, ampak podvojiti moramo naše moči in delati toliko časa, dokler ne bo naš narod popolnoma prost in svoboden. Ne smemo zapustiti naše rojake, kateri še vedno bijejo boj za svobodo in ga še bodo, dokler ne bodo svobodni ali pa vsi podlegli v tem pravičnem boju. Toda ni misliti, da bodo, kajti ako prej niso, ko so se bojevali stoletja in stoletja proti najhujšim sovražnikom, tudi sedaj ne bodo.

In mi ameriški Slovenci ne smemo na noben način zapustiti naših bratov in sester v njih pravičnem boju in moramo jim pomagati, dokler ne bodo dosegli proste in svobodne republike, za katero se ravnotako bojujejo kot za osvoboditev od sovražnih imperijalistov zasedenih krajev. Marsikateri izmed nas bo odšel v staro domovino in prepričan sem, da bo vsakdo rajje bival v republiki, kot pa v kakšni monarhiji ali kraljevini.

Apeliram na one rojake, kateri so finančno bolje podkovani, da prispevajo v blagajno za JRZ. in ne zapuste te organizacije, katera se trudi, da pribori svobodo našim rojakom v stari domovini. Resnica je, da se nahajajo nekateri rojaki v slabih finančnih razmerah radi slabih delavskih razmer, toda nekateri pa še niso tako na slabem in bi lahko pomagali gmotno JRZ. Rojaki, ako vam je nar svoboda vaših rojakov v starem kraju, ne zapustite te organizacije sredi njenega dela.

Frank Troha, tajnik okr. org. JRZ. št. 71.

POGLEJTE NA DATUM poleg svoje adresse na "Prosveta" in prepričali se boste, če vam je še naročnina potekla.

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

Slučaj biskupa Mahnič.
Washington, D. C. — Zunanji informacijski urad države Srbov, Hrvatov in Slovencev v Washingtonu, D. C., je dobil sledeči uradni kabelgram iz Belgrada:

"Iz verodostojnega vira je sedaj znano, da je bil biskup Mahnič žrtve grde italijanske prevare. Ko so Italijani zasedli otok Krk, kjer se je biskup Mahnič nahajal, so se Italijani odločili, da ga odstranijo. Z ozirom na uradno brozjavko iz Pulje so mu zapovedali, da mora zapustiti svojo škofijo in da se lahko odloči za drugo. Biskup se je odločil za nadškofijo Senj. Radi tega se je ukreal na nek italijanski torpedni rusilec s katerim bi se imel prepejlati v Senj. Toda, mesto da bi ga prepejljal v Senj, kamor je bil namenjen, so ga Italijani prevarili in odpeljali v Ancono in od tukaj v Rim, kjer se še danes nahaja. Si-ecer je svoboden, toda je pod dektivskim nadzorstvom. — (Kaj pa je z drugimi italijanskimi nasilstvi v zasedenih krajih. Gotovo ni vse v redu tudi v ostalih krajih. Op. ured.)

Strajk krojaških pomočnikov v Zagrebu. — Krojaški pomočniki v Zagrebu so pričeli z mezdinim gibanjem, kakor se poroča iz Zagreba 21. marea. Zahtevali bodo povišanje plače in ako delodajalec ne ugodne tem zahtevam, bodo stopili v stavko. Sedaj zaslužijo okrog 1500 kron. Kakor se domneva krojaški mojstri ne bodo pri volji povišati plače, ker izjavljajo da dovolj zaslužijo v primeri z drugimi pomočniki, kateri zaslužijo samo sedem do osemsto kron. — Pravijo, ako ugodne tem zahtevam, da bodo ta koj zahtevali drugi pomočniki povišanje plače in na ta način lahko izbruhne splošen strajk. — To so navadne fraze vseh delodajalcev. Vsi imajo podobne izgovore, kateri pa ne drže.

Agrarna reforma za nekatere dele Jugoslavije. — Uradni list države SHS je priobčil agrarno reformo za nekatere dele Jugoslavije, katera ima sedem točk, v katerih se v obče peča z razlastitvijo velikih posestev, katere potem dobijo državljani te nove države.

V prvi točki se večinoma peča z velikimi veleposestvi v Bosniji in Hercegovini, ter v Črni Gori in nekaterih delih Srbije. Vsa veleposestva v teh krajih se razdele med najemnike, kateri so dose- daj obdelovali polja in so svobodni. Kajti v Bosniji in Hercegovini, Črni Gori in Srbiji so imeli nekateri veleposestniki, takoimenovani "age" velika posestva, katera niso sami obdelovali, ampak so imeli najemnike, katere so ime- novali "kmete" ki niso bili svobodni. Bil je nekak kolonialni sistem. Vsa ta posestva se glasom te reforme razdele med najemnike, kateri postanejo svobodni in prejšnji lastniki dobe ravnopolik del, kakor drugi. Za odvzeta zemljišča se jim pa plača, za kar garantira država.

Iste reforme se izvršijo v drugih delih nove države SHS, kjer je še takoimenovani kolonialni sistem, kakor n. pr. v Dalmaciji, Istriji in Goriški.

Vsa velika veleposestva v teritoriju nove države SHS se razlastijo ter razdele med državljane, kateri se hočejo baviti s kmetijstvom in ki nimajo dovolj, da bi se preživeli na sedanji kmetiji. Prednost imajo pri tem invalidi, vdove in sirote padlih delavcev, vojaki in prostovoljci, kateri so se borili za svobodo in ujedini- nje Srbov, Hrvatov in Slovencev. Razlastijo se tudi vsa fidejko- komisna posestva, vsa posestva, katera merijo od 100 do 500 jo- bov, katera so v najemu ali ka- ter niso obdelana ali vsaj deloma obdelana. Vsa ta posestva so mo- rajo takoj razdeliti in odškodni- na se bo določila zakonitim po- tom.

Posestva, katera je lastovala habsburška dinastija ali člani te dinastije se razlaste in razdele med državljane, istotako pose- stva, katera so bila darovana in- zencem za usluge, katere so na- tedili habsburški dinastiji in ka- tera še niso prišla v tretje roke. Vsi večji gozdovi preidejo v državno last. Državlani imajo pravico do lesa za kurivo in stav- bo. Toliko v splošnem o ti reformi.

EDINO SOCIALISTIČNA VLA- DA BO ZADOVOLJILA RUSKE MASE.

(Nadaljevanje s 1. strani.)
Shod se je vrtil na dvorišču ve- like tovarne in bil sem v družbi Tomskega predsednika. Vseruske unije industrialnih delavcev. Tomski ni boljševik in radikalec ga nazivajo ruskega Gompersa. Toda mož je pošten in star revo- lucionar, ki je prebil leta in le- ta v carjevih ječah in sledovi teh mučnih let se mu še danes pozna- jo na obrazu. Tomski je danes za- poslen po 18 do 20 ur dnevno pri težavnem delu reorganiziranja ruske industrije kot poverjenik v departmentu za ekonomijo boljševiške vlade. Velika industrijna organizacija, katere predsednik je on, je močan jez proti Trocki- jevim fanatikom in poleg rdeče armade je danes najmočnejša or- ganizacija v Rusiji.

Tomski je v sporazumu s tovar- niškimi odborom aranžiral shod. Tovarniški odbor je vez med de- lavskim direktoratom v tovarni in zunanjim svetom. Direktorij, ki upravlja tovarno, sestoji iz petnajstih mož. Eno tretjino di- rektorijev izvolijo delavci v tovar- ni, drugo tretjino krajevna unija, in ostale tretjino imenuje vrhovni gospodarski svet v Mos- kvi, ki je bil nedolgo tega organi- ziran in potrjen na kongresu sov- jetov.

Ko je tovarniški odbor dovolil, da se lahko vrši shod, so bili de- lavci v tovarni pozvani, da se sli- dejo na dvorišču. Pridržil sem se govornikom in zasedel prostor naselenem odru. Prvi je govoril Tomski. Komaj je odprl usta, so nekateri ženske med poslušalci zavpile: Kje je kruh? Kruh je, kar hočemo, kruh!"

Tomski je potrpežljivo umoln- nil, kakor mora biti potrpežljiv človek, ki je prebil polovico svo- jega življenja v ječi za revolu- cionarne ideje. Ko so poslušalci utihnil, je nadaljeval govor z mirno in mehko besedo. Ali nje- gove besede se niso posebnost pri- jele poslušalcev in le tupatam je kdo zaploskal, ko je končal.

Za njim se je dvignil Novo- mski, velik in koščan mož, ki je bil štiri leta Tomskejev sojet- nik v Petrovavlovski trdnjavi v Petrogradu. Novomorski, ki ni boljševik, je bil nekaj let v Ame- riki. Njegov glas je močan in tre- soč in takoj v začetku je obsul delavce z besedami, ki so jim šle do srea. Govoril je med drugim: "Kolčak vam prinaša novo knu- to in pognal vas bo nazaj v staro sužnost. On vam morda prinese mir in red, toda to bo carjev red gole sablje in zavozljane knute. Okusili ste, kaj se pravi biti sam- svoj gospodar v tovarni in pri svojem delu in to hočete zdaj zav- reči? Ako ne podpirate vojne proti Kolčaku, boste dobili nekaj, česar ne marate in vi sami čutite da ne marate."

Govoril je pravi revolucionar — ne fanatičen komunist, pač pa duša, ki ve, kaj je najboljšje v tem času. Pozneje mi je dejal Tomski: "Delavci bi radi ispremembo vlade, ali ko pride nova vlada in če ne dobijo, kar zahtevajo, ali če izgubijo, kar jim je revolucija prinesla doslej, bodo začeli novo revolucijo, in revolucijo se bodo ponavljale toliko časa dokler ne pride njihov dan."

STAVKA V KANADI SE RAZ- SIRJA KOT POŽAR.

(Nadaljevanje s 1. strani.)
bor po zgledu v Winnipegu, kate- remu se je pridružilo 10,000 me- ščanov. Odbor je izjavil, da nje- ga naloga je, skrbeti "za red in mir." Centralni stavkovni odbor je poslal brozjavko ministrskemu predsedniku Bordenu, v kateri ga upozarja na sklep mirovne konfe- rence v Parizu, da je delavcem priznana pravica "kolektivnega pogajanja."

Stavkovni odbor je zagrozil, da bo zasegal avtomobile tovarnar- ev, profitarjev in onih, ki se or- ganizirajo proti stavkarjem. Da- ljeje namerava delavski odbor do- ločiti, koliko živil se sme dostaviti bogataškim slojem.

Washington, D. C. — Kanad- ski delavski voditelji so brozjavli- li Samuelu Gompersu, da naj strokovno organizirano delavstvo v Združenih državah prisloži na pomoč delavcem v Kanadi s sim- pacijskimi stavkami. Ako se A. F. of L. odzove, tedaj to pomeni, da bo okrog tri milijone delavcev od- ložilo orodje. Vladni krogi seveda ne verjamejo, da se bo to zgodilo.

POGODBA Z NEMŠKO AVSTRI- JO JE POREJENA.

(Nadaljevanje s 1. strani.)
Danes se je izvedelo, da vpra- šanje Istre še ni rešeno. Orlando se je zedinil, da postane Reka ne- odvisno mesto, toda imeti mora italijansko vodstvo in diploma- tično zastopstvo. Lloyd George, Clemenceau in celo polkovnik House so odobrili to zahtevo, to- da Wilson je bil proti. Wilson za- hteva, da se polotok Istra razdeli na dva dela in zapadni del pripa- de Jugoslaviji tako, da bodo Ju- goslovani imeli železnico. Italijani so odklonili načrt, češ da na ta način bi prišla Trst in Pulj v ne- varnost topniškega bombardira- nja z jugoslovanske meje; dalje je rekel Orlando, da se gospodar- ska celota Istre ne more deliti, pri- volji pa je dati Jugoslovanom železnico, a ozemlje ostane italijan- sko. Wilson je zopet odklonil po- nudbo nakar so Italijani ponovno zahtevali, da pride v poštev lon- donska pogodba. Zadnji terek je Wilson govoril eno uro proti lon- donski pogodbi. Orlando je odgo- voril, da je bila pogodba sklenje- na ob času, ko so bile tajne pogod- be popolnoma pravilne in dodal je, da londonska pogodba ni nič slabša, kakor je pa sedanja po- godba z Nemčijo.

"LIGA MORA IN BO ODPRA- VILA VOJNO," PRAVI WILSON.

Pariz. — Predsednik Wilson je na Spominski dan govoril na po- kopalšču Suresnes blizu Pariza, na katerem je pokopanih veliko število ameriških vojakov. Fran- coske žene in dekleta so okinčale ameriške grobove in na groblju je bila zbrana velika množica ljudstva.

Predsednik je dejal v svojem govoru, da mrtvi, ki tam leže, ni- so umrli zastonj. Dosegli so, da je prišla liga držav, ki mora in bo preprečila vsako nadaljno vojno. Rekel je tudi, da pride dan, ko se bodo sramovali vsi tisti, ki danes oponirajo ligi držav.

DIAZ SE JE PRIDRUŽIL BAN- DITU VILLI.

Organizirana zarota proti Mehi- ki; Villove čete so bile tepene.

El Paso, N. Mex. — Poveljnik vladnih mehiških čet Escobar v Juarezu je sporočil v soboto, da je general Castro premagal Villove čete v Santa Andresu, 45 milj južnozapadno od glavnega mesta Čivave. Bitka je trajala 24 ur. Villa je izgubil polovico svojega moštva.

Juarez, Mehika. — Tukaj javl- jajo, da so se sešli v taboru gen. Carrera na meji držav Nuevo Leon in Coahuile vsi voditelji upo- rniškega gibanja proti vladi pred- sednika Carranza. Povabljen je bil tudi Feliks Diaz, nečak znane- ga starega tirana Diaza, ki je vlad- al Mehiko 30 let z železno pestjo. Zbor upornih voditeljev hoče iz- voliti začasnega predsednika me- hiške republike, ker že računajo, da bo Carranza poražen v vstaji.

Švica protestira proti blokadi.

Bern, 1. jun. — Zvezna švicar- ska vlada je objavila poročilo, v katerem se pritožuje, da zavezni- ki ne morejo olajšati blokade proti Nemčiji, dasiravno je Švica stori- la vse, da bi jih pridobila za olaj- šanje. Švicarska vlada je v svoji zadnji noti zagrozila ententi, da bo "vpostavila svobodo svoje ak- cije."

NE ČITAJTE TEGA AKO STE POPOLNOMA ZDRAVI.

Ako pa trpite vsled slabe inbolne krvi ali oslabele živcev, ako ste popolnoma zmučeni in utrujeni, utrujeni od prevelikega dela, predolgih ur, ako se počutite utrujeni v jutro ka- dar ste vstali. Ako ste slabi v hrbu, ako vas zapuša spomin, ali če se smatrate da niste mož ali žena kot bi morali biti zdravi in močni, tedaj bi vi morali takoj pričeti zivati sledečo sestavino.

HERBVIN — FOR RICH RED BLOOD

To čudotvorno zdravilo zelo priporočljivo za oslabele ljudi. To zdravilo vam povrne, veselje, energijo, in ponovi življenje vaših živcev. Po uporabljenju tega zdravila nekaj dni boste h valedni dnevu ko ste prvokrat čitali ta oglas.

Prodaja se pod jamstvom pri:
THE HERBVIN MEDICINE COMPANY
DEPT. C. PITTSBURGH, PA.

Cena en zavoj \$1.00 dovolj za en mesec zdravljenja. Šest zavojev s polnim zdravljenjem stane pa \$5.00. Gotov denar, Money order, ali pa znamke se se lahko pošlje.

Slabi žival
povzročajo mnogobrojne bolezni. Malo drugih maladij je, ki so bolj trpeže in povzročajo tako potrošni kakor živčne bolezni. Vselej tega je treba takojno zdravljenje. Med drugimi zdravili, pripravljenimi za take slučaje so je

SEVERA'S NERVOTON
(Severov Nervoton) mnogokrat ob- nesi kot najboljši pripomoček. Pri- poročamo ga vam kot sredstvo v slučaji duševne potrošni, insonije ali izgube spanja, nervozno izčrpanje ali onemoglost, histerije in nervoz- nosti sploh. Ojača oslabele živce, jih poziva in tako ojača ves živčni sistem, da more vzdržavati napor in odgnati bolezni. Naprodaj v vseh lekarnah. Cena \$1.25.

W. F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA

POTREBUJEM

takoj 100 ali še več Slovencev in Hrvatov doma iz Gorskog kotara, ki se nahajajo po Rangu, Minn., v Calumetu, Mich., Chicagi in Juliet, Ill., Milwaukee, Wis. in v Kansas City, Kans. Potrebujem iz- urjene ljudi v izdelovanju dog, imenovanih angleške in francoske dužice 42 ger — 36 ger in Pipe stoves. Cena je: 42—36 ger za 1000 komadov \$75.00, 42—36 ger 62 inčev za 1000 komadov \$65.00, in za Pipe stoves pa \$120. Dober šuh kraj brez močvirja z zdravo pitno vodo. Gozda je za dve leti, dober les. Garantiramo \$10.00 na dan in povrnemo vozne stroške, kateri dela pri nas eno leto. Oglasi- sijo se naj samo tisti, ki so večji v tem poslu. Za nadaljna pojasnila pišite na:

TONY PAVLIČ,
204—27th Ave. W.
New Duluth, Minn.

RAD BI IZVEDEL

za Lovrene Galičiča, pred 13 leti je bival v Yale, Kans., potem pa je odšel nekam v državo Illinois, kam to ne vem. On je bolj majhne postave, star je okrog 60 let. Ker pa on ne zna čitati, zato prosim uljudno vse rojake ako kdo ve, za njega, da mu naj to sporoči, on je moj stric, če le kdo ve kje naj mi naznanj njegov naslov vsake- mu drage volje povrne vse stro- ške. Lovrene Galičič je doma v starem kraju v Hlavenjih njivah, nad Škofjo Loko. Moj naslov je: Valentin Galičič, P. O. Engelville, Kansas.

ZAPRTNICA SLABA PREBAVA.

Bulgarskečajne tablete se vži- vajo s precejšnjim uspehom pro- ti zaprtnici, slabi prebavi, za ki- sli želodec, obistne nerednosti, in bolečine in otrbine. Bulgarske čaj- ne tablete čistijo kri in izvrstno delujejo na čiščenju črev. Te so svetovno najboljše rediteljice za oha spola. Narjane iz čistega raz- novrstnega zelišča. Zdravi kri in redijo život. Šest zavojev navad- no zadostuje pri zdravljenju za- prtнице in stanejo le pet dolarjev. En zavoj stane en dollar. Zastop- nikom damo 12 zavojev za devet dolarjev.

So prijazna za vživanje. Marvel Medicine Company, 6 Bldg. 413 Fourth Ave., Central P. O. B. 963, Pittsburgh, Pa. Pošlite nam 4c v znamkah (za vojni davek pri vsa- kem en zavoj naročilu). Se ne prodava v lekarnah.

Slovenska Narodna Podporna Jednota.
Ustanovljena 9. aprila 1904.
Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.
GLAVNI ODBOR ZA DOBO 1919-1922.
Izvrševalni odbor.
UPRAVNI ODSEK.
PRESEDNIK: Vincenc Canjar, 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.
PODPREDSEDNIK: Anton Hrsat, Box 140, Canonsburg, Pa.
TAJNIK: John Verderbar, 2705 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.
BLAGAJNIK: Anton J. Terbuove, Box 1, Cicero, Ill.
UPRAVITELJ GLASILA: Filip Godina, 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

POROTNI ODSEK.
Jozo Ambrožič, predsednik, Box 381, Canonsburg, Pa.
John Underwood, 406 Hay St., Springfield, Ill.
Martin Zelesnikar, Box 276, Barborton, Ohio.
Joz. Radišek, Box 432, Smithon, Pa.
Frank Somrak, 5800 Prosser Ave., Cleveland, Ohio.

BOLNIŠKI ODSEK.
OSREDNJE OKROŽJE: Paul Berger, predsednik, 2657-59 S. Lawdale Av., Chicago, Ill.
VZHODNO OKROŽJE: Rudolf Piteršek, Box 436, Bridgeville, Pa.
Anton Radišek, Box 73, Wick Haven, Pa.
ZAPADNO OKROŽJE: Anton Šular, Box 104, Gross, Kans., za jugozpad.
Leo Kukar, Box 246, Gilbert, Minn., za severozpad.

Nadzorni odbor.
Matt Petrovič, predsednik, 14815 Hale Ave., Collinwood, Ohio.
Jakov Ambrožič, 418 Pierce St., Eveleth, Minn.
Joz. Kalan, 8101 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

Tiskovni odbor.
Vincenc Canjar, Jozo Ambrožič in Matt Petrovič.

ZDRUŽITVENI ODBOR.
PRESEDNIK: Frank Aleš, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.
John Tréelj, Box 181, Lawrence, Pa.
Jozko Oven, 242 Englewood, Detroit, Mich.
Joz. Škuk, 1101 E. 63. St., Cleveland, Ohio.
Mary Udovič, 1844 So. Racine Ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
ODGOVORNI UREDNIK "PROSVETE": Jozo Zverčič.

POZOR! — Vse donarne pošiljave in stvari, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote sploh, naj se pošiljajo na naslov: John Verderbar, 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.
Vse donave bolniške podpore naj se pošljejo Paul Bergerju, tajniku bolniškega oddelka v gl. uradu.
Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošljejo M. Petroviču, predsedniku godosnega odbora, čigar naslov je zgoraj.
Vsi prizivi na gl. porotni odsek se naj pošljejo na naslov: Jozo Ambrožič, Box 381, Canonsburg, Pa.
Vse pritožbe proti uredništvu glasila se naj pošljejo predsedniku tiskovnega odbora Vincenc Canjarju.
Vsi dopisi in drugi spisi, naznanila, oglas, naročila in sploh vse, kar je v svesti s glasilno jednote, naj se pošljejo na naslov "Prosveta", 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

NAJCENEJŠA, NAJGOTOVEJŠA IN NAJBOLJŠA POT ZA POŠILJANJE DENARJA v Avstrijo, Slovenijo, Hrvatsko in Dalmacijo je PO KABLOGRAMU 100 KRON ZA \$7.50.
Prisrojba kablograma za vsako pošiljatev in svoto je \$2.50 z poštino vred. Zahtevajte na banki, da se vaš denar pošlje po kablogramu, in ako vam banka ne stori tega, potem ga pošljite nam da ga mi odpošljamo naprej po kablogramu.
Imamo vožne listke za vse parobrodne črte. Pišite nam za pojasnila in čas kedaj parniki od- plovejo.

EMIL KISS, bankir,
133 SECOND AVE., NEW YORK, N. Y.
Ustanovljeno pred 20 leti.

MATIJA SKENDER
JAVNI NOTAR
ZA AMERIKO IN STARI KRAJ
5227 Butler St. Pittsburgh, Pa.

Sprejema Tožbe, dela Pooblastila, Kupne pogodbe, Potne Liste (PASOŠE); Iztrija dolgova tukaj in v starem kraju.
Izvršuje VSA v Notarsko stroko spadajoča dela še polnih 10 let na istem mestu.

NAPREDK.
"Prosveta" piše za blagostanje ljudstva. Ako se strinjaš z njeni- mi idejami, podpiraj trgovce, ki oglašajo v Prosveti. — V zalogi imam vse za vsakdanje potrebšči- ne po zmerni ceni.

ANTON ZORNIK,
Hermine, Pa.

POZOR! POZOR!
Izšel je novi obširni cenik **Domačih Zeliščnih Zdravil** (priporočenih po šupniku Kneippu) Polov vsakega zdravila je na krat- ko razloženo, za kaj in pri kateri bo- lezni se rabi.
Ta cenik bo vodnik k Vašemu zdravju.
Pišite ponj še danes. Pošljem ga brezplačno.

MATH. PEZDIR,
Box 773, City Hall Sta., NEW YORK, N. Y.

Rojakom se priporoča
JOHN NEMETH STATE BANK
1597-2nd Ave., New York,
Corner 2nd Ave. in 83. ulica.

Pošiljamo denar v staro domovino in od- pravljamo potnike za v staro domovino.
Pišite na za vsa pojasnila. Naznanite nam kedaj in s katerim vlakom pridete v New York, da vas lahko naš človek počaka na postaji (Dipi).

Ne pozabite našega naslova:
JOHN NEMETH STATE BANK
1597 — 2nd Ave., Corner 2. Ave. in 83. ulica, New York, N. Y.

NASELJEVANJE VOJAKOV NA DRŽAVNIH ZEMLJIŠČIH.

Načrt bo predložen kongresu da ga odobri in dovoli potrebni denar; tajnik za notranje zadeve zahteva tri milijone dolarjev za izvedbo načrta.

Washington, D. C. — Načrt za naseljevanje dosluženih vojakov in pomorščakov, ki ga je izdelal mr. Lane, tajnik za notranje zadeve, se predloži kongresu v nekaj tednih, da ga odobri in dovoli potrebni denar.

Lanov načrt je precej obsežen. Po tem načrtu se bodo lahko naselili na neobdelanih zemljiščih vojniki in pomorščaki, ki imajo veselje do poljedelstva. Farme bodo opremljene s potrebnimi poslopji. Nove naselbine bodo podobne vsem z vsemi napravami za socialno življenje. Preden se bodo vojniki in pomorščaki naselili na teh zemljiščih, bodo morali pomagati spremiti divjino v polje. Za svoje delo bodo prejeli mezdo, poleg pa še poduk v umnem poljedelstvu.

Zdaj je še 450.000.000 akrov neobdelanega sveta. Od tega sveta nameravajo pripraviti za naseljevanje tri milijone akrov.

Ko je bila vojna končana, je bilo pod orožjem štiri milijone mož. Okoli 1.200.000 mož je prišlo s farm. V vladnih krogih računajo, da polovica teh mož potrebuje vladno pomoč. Dalje menijo, da se komaj polovica teh mož naseli na farmah in da ima res veselje do poljedelstva. Torej ostane okoli tri sto tisoč mož za naseljevanje. Od teh mož bodo rabili okoli polovico za pripravljane sveta in zgradbo naselij.

Tajnik za notranje zadeve zahteva, da mu kongres dovoli tri sto milijonov dolarjev za izvedbo načrta. Mr. Lane izjavlja, da Zdržene države ne bodo prav nič izgubile, ko bodo plačane farme. Zdržene države obstoje iz 48 držav. Vsaka država ima še precej sveta, ki je uporaben za poljedelstvo, če se pravilno pripravi. V novoangelskih državah je precej zapuščanih farm. Vse te farme se dajo spremeniti v rodovitne farme, če se zemlja pravilno obdeluje. V srednjepovodnih državah je veliko izsekanih šum. Zemlja je rodovita, toda izpuliti je treba šote in posekati in sežgati grmovje, gotove kose sveta pa znova pogozditi. Ob morskem obrežju in v južnih državah je pa na milijone akrov močvirnatga sveta. Ta svet je treba s kanalizacijo osušiti in poljedelce bo imel najrodovitnejši svet. Na zapadu so tudi ogromna zemljišča, ki čakajo na naprave za umetno namakanje zemlje, da se spremenijo v rodovito polje. Torej je sveta še veliko, ki čaka le pridnih rok. Ali te roke morajo imeti tudi podporo, da ga spremenijo v rodovitno svet.

Samoposebi se razume, da do služen vojak ali pomorščak ne more postati farmer, dokler nima farme. Ali preden se ta svet lahko spremeni v farme, mora naseljenik imeti tudi delo, da se lahko preživi. Naseljenik sam nima sredstev, da bi svet obdelal in na njem postavil potrebna poslopja. Kajti znana je resnica, če pride ta skupaj dva reveža, sta dva reveža, če jih pride tisoč, je torej tisoč revežev. Da se naselijo dosluženi vojniki, morajo torej imeti podporo. In kdo drugi naj da to podporo, če je ne bo dala država?

Treba je napraviti naprave za umetno namakanje zemljišč, izpuliti je treba šote, odstraniti skale, zgraditi nabiralnike za vodo, sploh je treba izvršiti vse potrebne delo, da se lahko naseli sto petdeset tisoč naseljenikov. To delo je treba, da ga izvrši država. Naseljeniki izvršujejo ta pripravljana dela za naseljevanje, za svoje delo pa prejemajo mezdo. Delo bo izvršeno v velikem obsegu in potrebovali bodo vsakovrstne delovne moči. Pri takem projektu ne bodo delali le inženirji, ampak tudi razni rokodelci, pisarji, risarji, vozniki in drugi delavci. Vsakdo bo lahko opravljalo delo, kakršnega ga je zmožen izvršiti.

Po načrtu tajnika za notranje zadeve bo farme obsegala povprečno do šestdeset akrov sveta. Ne katere farme bodo večje, druge manjše. Velikost farme bo odvisna od kraja in pridelka, ki se bo na nji pridelaval. Na pr. farme na splošno pridelke bodo obsegale od

štirideset do osemdeset akrov, žitnorojske farme od osemdeset do sto šestdeset akrov, za pridelovanje sadja od petnajst do dvajset akrov in za pridelovanje vrtnih zelenjavne od pet do dvajset akrov. Na vsaki farmi bo hiša z vsemi potrebnimi gospodarskimi poslopji. Okoli farme bo narejena ograja in mimo njih bodo vodile dobre ceste. Vsaka farma bo opremljena s potrebnimi stroji in orodjem; vsaka farmarska občina bo imela tudi vse večje poljedelске stroje. Kjer bodo konji potrebni, bodo splošna občinska last.

Vlada bo nastavila eksperte, da bodo nadzorovali delo, da bodo farme pravilno obdelane, tako da bo farma nosila lastniku dobiček.

Za pripravljala dela bodo potrebovali tri od štiri leta. Vsak naseljenec bo v tem času prejel mezdo za storjeno delo. V tem času bo po sodbi tajnika za notranje zadeve vsak naseljenec zaslužil toliko, da bo lahko plačal prvi obrok na farmo, obenem se pa tudi naučil poljedelstva. Farma z vsemi poslopji in drugimi potrebnimi rečmi bo stala okoli pet tisoč dolarjev. Za odplačevanje farme bo najbrže določenih štirideset let. Plačati bo treba po štiri od sto obresti. Vlada bo določila stroge določbe, da se špekulantje ne bodo mogli polastiti teh farm.

SLOŠNA STAVKA TELEGRAFIŠTOV GROZI.

Washington, D. C. — S. J. Koenkamp, predsednik mednarodne unije trgovskih telegrafistov, je odobril ultimatum, ki je bil poslan telegrafskim in telefonskim družbam v Atlantici, Ga., da morajo do ponedeljka popoldne sprejeti nazaj v službo okrog sto telefonistk, ako ne, tedaj bodo stopili telegrafisti v splošno stavko. Omenjene telefonistke so bile odstavljene zaradi tega, ker so stopile v unijo.

Unija trgovskih telegrafistov šteje 900.000 članov. V zvezi s to unijo je tudi 200.000 železniških brzojavnih uslužbencev.

SPOR V REPUBLIKANSKI STRANKI SE NI KONČAN.

Washington, D. C. — Pri volitvi predsednika senatnega finančnega odseka so zmagali starinski republikanci. O izidu volitve ni bilo nobenega dvoma, kajti znano je bilo, da starine ne pušče od senatorja Penrosa iz Pennsilvanije. Pri volitvi je Penrose prejel štiri in trideset glasov, nasproti je pa glasovalo osem progresivcev.

Strankina seja je bila javna. Z izvolitvijo senatorja Penrosa predsednikom finančnega odseka je boj v republikanski stranki tako daleč končan, da je določeno, kdo bo predsedoval senatnemu finančnemu odseku, ni pa popolnoma končan. Progressivi se izjavili, da se lahko pripravijo starinski senatorji na odločen odpor od strani progresivcev, ko pridejo na dnevni red davki.

Senator Borah, ki vodi opozicijo proti senatorju Penrosu, je delal na seji republikanske stranke, da ne nastopa proti senatorju Penrosu, ker ima napram njemu osebno mržnjo. Vzroki za opozicijo so stvarni, kajti on ima popolnoma druge nazore o davkih kot senator Penrose. Njegovi nazori se tako ločijo od Penrosejevih kot moč in dan. Povdarjal je, da je sedaj najvažnejše vprašanje, kako se plačajo ogromni vojni stroški. Borah je obsojal davčno predlogo, ki jo je sprejel demokratični finančni odsek in ki jo je podpisal senator Penrose.

Senator Borah je javno zagrozil, da pride do razkola v republikanski stranki, če bo republikanska stranka zagovarjala staro davčno metodo. Izjavil je, da so progresivci radi tega zahtevali javno strankino sejo, da to povedo javno.

Senator Kenyon iz Iowe je povdarjal, da je senator Borah povedal to, kar mislijo vsi progresivni senatorji.

Izjave progresivnih senatorjev govore, da se je prepad med starimi in mladimi v republikanski stranki zopet prišel kriti in da pride zopet kmalu v stranki do popolnega razkola. Stari se krečijo drže starih nazorov, posebno glede davkov in socialne zakonodaje; mladi so za socialne reforme in da se nalozijo davki imovitim ljudem. To loči obe frakciji v republikanski stranki in zagradelj ne more končati boj v stranki na drug način, kot da ena frakcija podloži. Stari so že večkrat ponujali mladim kompromis, ki so ga

pa mladi še vselej odklonili. Sedanja spor pa dokazuje, da je vsak kompromis nemogoč, kajti vprašanja, ki globoko posegajo v gospodarstvo ljudstva se ne dajo premostiti s kompromisi.

Če se ta spor spremeni v očitno boj med obema frakcijama v stranki, tedaj so dnevi republikanske stranke kot najmočnejše stranke šteti. Voditelji v stranki občutijo to resnico, čeprav akcija republikanske časopisje omalovaževati ta spor, in zato se trudijo doseči nekakšen sporazum, ki bo držal saj za nekaj časa.

PODRAŽITEV MOKE JE NEPOTREBNA.

New York, N. Y. — Julius Barnes, zvezni žitni upravitelj, izjavlja, da je nepotrebno podražiti moko, čeprav vlada zalaga Evropo s pšenico. Zaloge pšenice so tako velike, da je najmanjša podražitev nepotrebna.

USODEPOLNI DAN ZA PODGANE.

Indianapolis, Ind. — 27. maj je bil usodepoln dan za podgane, miši in druge škodljive glodavece v državi Indiani. Governor je namreč izdal proklamacijo, da dne 27. maja prirede splošen lov na škodljive glodavece v državi. V proklamaciji je povedal, kako škodljivi so glodavci, posebno podgane, ki so poznane kot raznašalke raznih bolezni.

Farmerji in meščani so se odzvali governerjevi proklamaciji in so pobili škodljivih glodavcev, kolikor so jih dosegli.

PRIVLAČNA POVEST.

Tucson, Ariz. — V tukajšnji okolici kroži še vedno vest, da se nahajajo neodkriti bogati zlati rudniki, ki so jih nekoč posedovali jezuitje. Zlatoiskaleci in rudarji iščejo takozvano "izgubljene rudnike", ki se morajo nahajati nekje blizu Tumacacoria, kjer je bila nekoč misijonska postaja. Ta postaja je zdaj v razvalinah. Nad temipodirnatimi je nastavljen za varuha neki Frank Pinckley, ki sedaj izjavlja, da je našel sledi, kje je zakopano zlato.

Njegova povest je napravila med zlatoiskaleci in rudarji veliko drvenje in vse z napetostjo poslušajo, če pridejo nadaljni glasovi o odkritih zakladih v javnost. Beseda zlato ima še vedno privlačno silo in na tisoče ljudi je pripravljenih riskirati zanj svoje zdrave ude, ali celo svoje življenje.

Gorovje okoli misijonske postaje so prehodili že večkrat zlatoiskaleci in rudarji. Vsi soglašajo v tem, da leže v zemlji bogate plasti zlate rude. To dejstvo je menda vplivalo tudi na jezuite, da so v tej divjini zgradili svojo misijonsko postajo. Divjna samanasebi ni imela privlačne sile za jezuite, ravnotako tudi ne ondetni divjaki, ker takrat, ko so gradili misijonsko postajo, so bili divjaki še tako gosti naseljeni v Ameriki, da jezuitom ni bilo treba hoditi v te divje kraje, da jih spreobrnejo. Ampak zlato je bilo tista privlačna sila, ki je nanje učinkovala, da so šli v divjino.

Zlatoiskaleci in rudarji se torej ne motijo v tem, da je zlato privabilo jezuite v te divje kraje, ali velika zmota je, če sodijo, da so jezuitje zakopali velike množine zlata in da ne vedo, kje je to zlato zakopano. Kdor sodi, da so bili jezuitje res tako neumni, ne pozna zgodovine tega reda.

DANIELS NE ZAGOVARJA POMNOŽITVE VELIKIH LADIJ.

Washington, D. C. — Mornariški tajnik Daniels je izjavil, da je nepotrebno zgraditi več glavnih ladij, kot jih obsega program izza leta 1916.

Rekel je, da je treba Združenim državam pokazati, da verjamejo v ustavo lige narodov, odkar so inicijativne lige narodov, na ta način, da ne odobro zgradbe desetih oklopnjač in desetih križarjev, ki jih je predlagal mornariški departament pred več meseci.

PROHIBICIJONIŠKA PREDLOGA PODPISANA.

Jefferson City, Mo. — Governor Gardner je podpisal predlogo, ki prepoveduje izdelovanje, uvažanja in prevažanja opojnih pijav.

Z ognjem in mečem.

Zgodovinski roman. Polaki spisal Stenkievitz. — Poslovenil Podraski.

"Saj tudi zato grem tje; da bi ga našel", odvrne gluho Skretuski.

"Kako, samo radi tega?"

"Naj se izvrši božja sodba mej nama."

"On se s teboj ne spusti v boj, marveč te ukaže ubiti ali prodati Tatarjem."

Zato sem sedaj mej-komisarji, v njihovem spremstvu."

"Daj Bog, da mi rešimo svoje glave; kaj bi še potem govorili o spremstvu!"

"Komur že življenje preseda, temu bode zemlja lahka."

"Boš se Boga, Jan, saj se ne gre za samo smrt; ona itak sama nikomur ne uide; toda lahko te prodajo na turške galere."

"Mar misliš, dragi moj, da mi bo tam hujše nego mi je sedaj?"

"Vidim, da te je prevzel obup, in da nimaš zaupanja v previdnost Božjo."

"Motiš se! Jaz pravim samo, da mi je težko živeti na svetu; toda že davno sem se vdal v voljo Božjo. Ne prosim, ne stokam, ne bijem z glavjo ob steno; hočem pa, dokler sem živ, spolniti svojo dolžnost."

"Toda bolezen te razjeda kakor strup."

"Gospod Bog pošilja bolezen, da razjeda človeka, a pošlje pa zdravilo, kadar sam hoče."

"Ne smem ugovarati takemu, odgovoru", odvrne lovec. V Bogu je edina rešitev, za nas in za vso ljudovlado. Kralj je šel v Čenstohovo, nemara tudi pri najsvetejši Gospej kaj dosežejo, drugače poginemo mi vsi."

Nastane zopet tišina, samo skozi okna so se neprestano slišala vprašanja: "Kdo je?"

"Tako, tako", nadaljuje lovec čez nekaj časa. "Mi vsi pripadamo bolj mrtvim nego živim. Še smejati so se odvadjali ljudje v poljski državi, povsod čuješ samo ječanje, kakor stok vetra v dimniku. Tudi jaz sem mislil, da nastanejo boljši časi, dokler še nisem prišel sem z drugimi; sedaj pa vidim, da je bilo prazno moje upanje. Razvaline, vojska, glad, moritev in nič drugega..."

Skretuski molči, goreč plamen na ognjišču je osvetljeval njegovo shujšano, zasanelo, res nobno lice.

Naposled dvigne glavo ter reče z resnobnim glasom:

"Vse je nečimernost, ktera preide, ne zapustivši sledu za seboj."

"Govorik kakor menih", reče lovec.

Skretuski ne odgovori nič; samo veter čedalje žalostneje tuli v dimniku.

XVII.

Drugo utro so komisarji in ž njimi gospod Skretuski, zapustili Novo Selo; bilo pa je njih potovanje prav žalostno, na vseh postajah jim je pretela smrt in zasramovanje, če hujše od smrti, zlasti, ker so komisarji v svojih osehah zastopali veljavo in veličanstvo poljske ljudovlade. Vojvoda Kisel je do dobrega zbolel, da so ga morali na prenočiščih na rokah nesti s sani v hiše. Levovski zakladnik se je zalival s solzami radi sramote, ki je zadevala domovino. Brišovski je isto tako zbolel vsled bedenja in prevlekega dela, torej ga je nadomeščal Skretuski, ki je vodil dalje to nesrečno karavano sredi napadov tolpe, sredi zaničevanj, groženj, preprirov in boja.

V Belogradu se je komisarjem znovič zdelo, da je napočila njihova poslednja ura. Lopovi so ubili bolnega Bristovskega, umorili gospoda Gnjazdovskega in le prihod metropolitana na razgovor z vojvodo je zabranil pripravljeno klanje. V Kijev celo niso hoteli pustiti komisarjev. Knez Četverinski se je vrnil dne 11. svečana od Hmelničkega brez vsakega odgovora. Komisarji niso vedeli, kaj jim je početi, kam se obrniti? Na vrnitev ni bilo misliti, ker so jim pot zgradile tolpe vstajnikov, ki so samo čakale na razdor pogodeb, da bi pomorile poslance. Te so postajale vsakega dne predrznejše; ovirale so hojo komisarjem ter zapirale ceste, grabeč za ude konje dragoncev in metajoč kosove ledu in gruče snega na vojvodove sani. V Gvozovski stamoral Skretuski in Donec napeti vse sile, da sta razpršila nekoliko sto mož broječo tolpo prostakov. Znovič so poslali k Hmelničkemu poslanec, namreč gospoda praporščaka Novograškega in Smjarovskega, da bi pregovorili hetmana, naj pride v Kijev, da se dogovore; vojvoda je imel le malo upanja, da bodo odposlanci kaj opravili; bilo je sploh komaj pričakovati, da bi mogli priti k hetmanu. Toda dokler se ti ne porvejo, morali so komisarji roke križem držeti gledati tolpo, ki je morila in mučila jetnike o-

bojega spola; utapljali so jih v presekah na ledu, polivati z vodo na mrazu, zbadali z vilami ali z živih rezali meso. Minilo je osemnajst takih groznih dnevo, predno je prišel odgovor od Hmelničkega, da ne more priti v Kijev, da pa hoče v Perejeslavju čakati vojvodo in komisarje.

Nesrečni poslanci so si svobodneje oddahnil, misleč, da je sedaj konec njih bede. Prepeljali se v Tripolu čez Dneper, so se odpravili na prenočišče v Voronkovo, od okder je bilo samo šest milj do Perejeslavja. Hmelnički jim je prišel naproti, kakor bi hotel s tem skazati čast kraljevemu poslanstvu, toda kako se je spremenil od onega časa, ko je začel javno razlašati svoje krivde!

Imel je s seboj precejšnjo število konj, polkovnikov in esavlov in vojaško godiš z bunčkom in rudečim praporom, kakor kak samostojen knez. Komisarska karavana je takoj obstala; Hmelnički skoči k sanem, v katerih se je peljal vojvoda, gleda nekaj časa v njegovo postarano obličje, potem šele nekoliko privzdigne klobuk ter reče:

"Klanam se vam, gospodje komisarji in tebi vojvoda! Bolje bi bilo že popreje začeti z menoj dogovore, ko sem bil še manjši ter še nisem poznal svoje moči. Ker vas je poslal kralj k meni, vas sprejemem s hvaležnim sreem na svoji zemlji."

"Zdravstvujte gospod hetman!" odvrne vojvoda, "njegovo veličanstvo kralj nas je poslal, da ti izrazimo njegovo kraljevo naklonenost ter odločno pravico."

"Zahvalujem se za kraljevo ljubezen do mene; kar pa se tiče pravice, sem jo že dosegel pomočjo tega le na vaših vratovih (pri teh besedah je udaril po sablji. Pa še več si je odmeril, če ne vstrežete mojim zahtevam."

"Ne pozdravljaš nas prijazno, gospod zaporoški hetman, nas, kraljeve poslance."

"Ne bom govoril o tem na mrazu, — pride ugodnejši čas", odvrne hladno Hmelnički. "Pusti me, gospod Kisel, na svoje sani; hočem vam skazati čast in peljati se z vani."

S temi besedami skoči Hmelnički s konja ter stopi k sanem. Vojvoda Kisel se pomakne na desno, pustivši prazno mesto na levi strani.

Hmelnički to videti, se zamračil ter reče:

"Daj mi prostor na desni strani!"

"Sem senator ljudovlade."

"Kaj meni mar senator! Potočki je prvi senator in kraljevi hetman, pa je moj jetnik in ga lahko z drugimi vred, če hočem, ukazem nataknuti na kol."

Bledo Kislovo lice pokrije huda rudečica.

"Nadomestujem kraljevo osebo."

Hmelnički se zmračil še močnejše; toda premaga se ter sede na levo stran, mrmrajoč:

"Naj je kralj v Varšavi, a jaz v Rusiji. Kakor vidim, nisem vam še dovolj trdo stopil na vaše vratove."

Kisel nič ne odgovori, le oči dvigne proti nebu.

Čuti že sedaj kaj ga čaka; prav je imel, ko si je mislil v tem trenutku, če je pot k Hmelničkemu bila Golgota, bo poslovanje z njim sama muka.

Konji odrinejo proti mestu, v katerem je gromelo dvajset topov in klenkali vsi zvonovi. Naj bi si poslanci ne mislili, da se godi njim na čast, obrne se Hmelnički k vojvodu ter reče:

"Tako sprejemam vse, tudi druge poslance, ki dohajajo k meni."

Hmelnički je govoril resnico; res so pošiljali k njemu poslance, kakor h kakemu samostojnemu knezu. Vrnivši se izpod Zamostja, ko je še živel v njem vtis volitev in porazenja njegove armade po litevski vojski, ni bil hetman ni polovico tako ošaben, nego sedaj. Ko so ga pa prebivalci Kijeva sprejeli z bakljami in zastavami, ko ga je tamošnje učilišče (akademija) pozdravljala kot "Mojzesa služabnika, rešitelja in osvoboditelja iz jarma Lahov, kateremu je ime Bogdan — to je del Boga dani"; ko so ga proglasili za "nepremagljivega vojskovodjo", je po besedah kronista "da zver začutila svojo moč", res si je začel domišljevati, da je strašansko močan in mogočen, da ima dovolj trda tla pod nogami, kakošnih poprej ni imel.

Inozemska poslanstva so s svojim molčanjem priznavala njegovo mogočnost in samostojnost; stalna prijaznost Tatarjev, poplačana večinoma z naropanim in nagrabljenim plenom po dovoljenju tega narodnega vodja — mu je zagotavljal podporo proti vsakemu sovražniku. Radi tega je Hmelnički, priznavajoč še pod Zamostjem oblast in voljo kraljeve, vtrjen sedaj v svojem nahu in v zavedajoč se svoje moči, nerada v ljudovladi in nesposobnosti njenih vojskovodij, bil pripravljen dvigniti roko celo na samega kralja, sanjajoč že sedaj v mračnej svoji duši, ne o kozakih svobodah, ne o vrnitvi starih svobodščin Zaporožja, ne o pravica, marveč o samostojni kneževini, v knežji kapi in žezlu.

Prvi in najboljši Specialist za Slovence

Zdravi hitro in uspešno moške in ženske. Pojdite k njemu.

Ali želite točno doznati kakšno bolezen imate, pridite k meni da vam pregledam na X Ray električni mašini, s katero se veda točno videti vsak najmanjši tumor na dnu. Meni ni treba vgrajevati kakšne bolezni v imate kot dajo to drugi zdravniki, ki nimajo takega stroja. Jez jezim se tudi pregled in gravino zdravljenje. Enake metode nima vsaki specialist ker le ta stane mnogo denarja. Torej valod tega pridite k Dr. Osbornu, ako hočete biti hitro in pravilno zdravljeni. On je prvi in najboljši specialist za Slovence v Pittsburghu. Mi govorimo Slovenski jezik in se lahko točno razumemo.

Dr. Osborne uspešno in hitro zdravi.

Nehčeta kri, bolečina do- vedne prvi, mračno in ob- sti, bolezen ledene, črev in jeter.	Tajne bolezni, revmatizem, glavobol, nevrosom, kila, bolečina oči, ušes in grla.	Ženske bolezni, srčne bo- lezni, prsa, pleva in ledja, zadoba, postelica influence, rana, arčetine, priče itd.

Moje cene so zmerna. Svetovanja brezplačno.

Kakršnokoli bolezen imate, se lahko brezkrbi obrnete na!

Profesor Doktor W. J. Osborne, Specialist

113 Smithfield Street (drugo nadstropje)
En blok od Baltimora in Ohio Dipe. PITTSBURGH, PA.

Uradne ure: od 9 jutro do 4. zvečer. Nedeje od 10 do 2. — Priznate to sple-
sohoj. Pošte na moj prvi nazov.